

JAVNI DUG

06

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju marta 2025. godine, **bruto javni dug**⁴⁷ Crne Gore iznosio je 4,51 milijardu eura ili 56,93% procijenjenog BDP-a (tabela 6.1), što predstavlja smanjenje od 65,48 miliona eura ili 1,43% u odnosu na kraj 2024. godine.

U strukturi javnog duga, na državni dug odnosilo se 4,45 milijardi eura (98,72%), dok se na dug lokalne samouprave odnosilo 57,55 miliona eura (1,28%).

Ukoliko od bruto javnog duga oduzmemo depozite Ministarstva finansija, zajedno sa 38.477 unci zlata, **neto javni dug** Crne Gore, na kraju marta 2025. godine iznosio je 4,21 milijardu eura ili 53,15% procijenjenog BDP-a. U odnosu na kraj prethodne godine neto javni dug zabilježio je neznatno povećanje (0,47%).

Tabela 6.1

Struktura javnog duga Crne Gore na kvartalnom nivou, u 000 000 eura						
	Mart 2024.	Jun 2024.	Septembar 2024.	Decembar 2024.	Mart 2025.	Promjena u % (mart 2025. decembar 2024.)
Unutrašnji dug	511,29	386,71	356,48	331,30	321,06	-3,09%
Spoljni dug	4.156,65	4.091,32	4.046,07	4.183,48	4.129,75	-1,28%
Državni dug (bruto)	4.667,95	4.478,03	4.402,55	4.514,78	4.450,81	-1,42%
Udio bruto državnog duga u BDP	61,06%	58,58%	57,59%	59,06%	56,21%	
Dug lokalne samouprave	66,34	62,42	61,82	59,06	57,55	-2,56%
Javni dug (bruto)	4.734,29	4.540,45	4.464,37	4.573,84	4.508,36	-1,43%
Udio bruto javnog duga u BDP	61,93%	59,39%	59,40%	59,83%	56,93%	
Depoziti Ministarstva finansija uključujući i 38.477 unci zlata	774,24	633,56	617,94	385,36	300,06	- 22,14%
Državni dug (neto)	3.893,71	3.844,47	3.784,61	4.129,42	4.150,75	0,52%
Udio neto državnog duga u BDP	50,93%	50,29%	49,51%	54,02%	52,42%	
Javni dug (neto)	3.960,05	3.906,89	3.846,43	4.188,48	4.208,30	0,47%
Udio neto javnog duga u BDP	51,80%	51,11%	50,32%	54,79%	53,15%	
Bilješke BDP Crne Gore (za 2025. godinu procjena)	7.644,53	7.644,53	7.644,53	7.644,53	7.918,50	

Izvor: Ministarstvo finansija

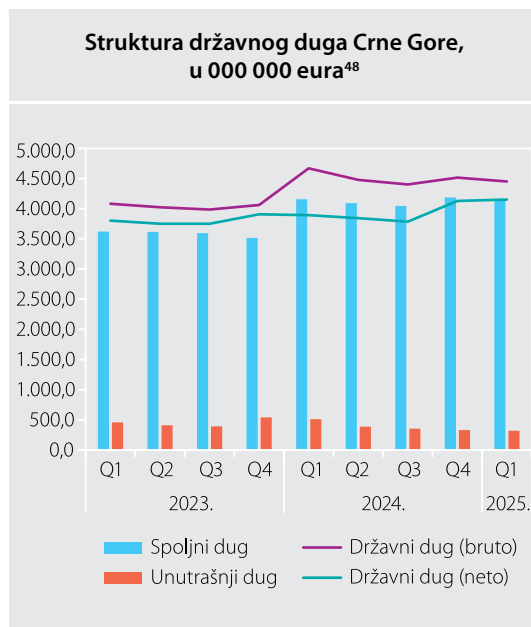
⁴⁷ Ministarstvo finansija počelo je da publikuje kvartalne podatke o javnom dugu od jula 2024. godine, kada je objavljen „Izveštaj o državnom i javnom dugu na dan 30. 06. 2024. godine“.

6.1. Državni dug

Na kraju marta 2025. godine, **bruto državni dug** Crne Gore iznosio je 4,45 milijardi eura ili 56,21% procijenjenog BDP-a i u odnosu na kraj prethodne godine smanjen je za 1,42%, usljed odsustva novog zaduženja i redovnog izmirenja dospjelih kreditnih obaveza.

Od ukupnog iznosa bruto državnog duga, 4,13 milijardi eura ili 92,79% odnosilo se na spoljni dug, dok se preostalih 321,06 miliona eura ili 7,21% odnosilo na unutrašnji dug.

Grafikon 6.1

Izvor: Ministarstvo finansija

Ukoliko od bruto državnog duga oduzmemo depozite Ministarstva finansija, zajedno sa 38.477 unci zlata, **neto državni dug** Crne Gore, na kraju marta 2025. godine iznosio je 4,15 milijardi eura ili 52,42% procijenjenog BDP-a. U odnosu na kraj prethodne godine neto državni dug zabilježio je neznatno povećanje (0,52%), dok su državni depoziti smanjeni (85,30 miliona eura ili 22,14%).

Valutna struktura državnog duga i dalje je relativno povoljna, s obzorom da je zaduženost u eurima činila 99,44% ukupne valutne strukture državnog duga, dok je 0,29% duga bilo u specijalnim pravima vučenja, a 0,27% u američkim dolarima.

Kamatna struktura takođe je povoljna s obzirom da se više od tri četvrtine državnog duga (kredit i obveznice) servisira po fiksnim kamatnim stopama (83,51% državnog duga).

6.2. Unutrašnji državni dug

Na kraju marta 2025. godine unutrašnji dug iznosio je 321,06 miliona eura (4,05% BDP-a) i u odnosu na kraj prethodne godine manji je za 10,24 miliona eura ili 3,09%. Glavni razlog za smanjenje duga prema rezidentima je otplata duga po osnovu kredita kod komercijalnih banaka (tabela 6.2).

U strukturi unutrašnjeg duga, na kraju marta 2025. godine najveće učešće bilježe obaveze po osnovu kredita kod komercijalnih banaka (49,02%), zatim obaveze po osnovu restitucije (23,59%), kao i obaveze po osnovu emitovanih domaćih obveznica (15,57%). Preostalih 11,82% odnosi se na obaveze prema pravnim licima i privrednim društvima (8,11%), obaveze po osnovu stare devizne štednje (3,12%) i obaveze po osnovu zaostalih penzija (0,59%).

⁴⁸ Kvartalni podaci predstavljaju iznos duga na kraju kvartala.

Tabela 6.2

Struktura i promjene unutrašnjeg duga Crne Gore na kraju marta 2025. u odnosu na kraj marta i decembra 2024. godine								
Struktura unutrašnjeg duga	Stanje duga 31. 03. 2024.	Stanje duga 31. 12. 2024.	Stanje duga 31. 03. 2025.	Promjena u odnosu na 31. 03. 2024.	Promjena u odnosu na 31. 12. 2024.	Promjena u odnosu na 31. 03. 2024.	Promjena u odnosu na 31. 12. 2024.	Učešće u unutrašnjem dugu 31. 03. 2025.
	1	2	3	4 (3-1)	5 (3-2)	6 (3/1)	7 (3/2)	8
	milioni eura					%		
Devizna štednja	10,11	10,01	10,00	-0,11	-0,01	-1,09	-0,10	3,12
Restitucija	74,99	75,91	75,75	0,76	-0,16	1,01	-0,21	23,59
Kreditni kod komercijalnih banaka	220,85	165,50	157,39	-63,46	-8,11	-28,73	-4,90	49,02
Zaostale penzije	1,89	1,89	1,89	0,00	0,00	0,00	0,00	0,59
Državni zapisi	30,00	0,00	0,00	-30,00	0,00			0,00
Domaće obveznice	142,44	50,00	50,00	-92,44	0,00	-64,90	0,00	15,57
Pravna lica i privredna društva	31,01	27,99	26,03	-4,98	-1,96	-16,06	-7,00	8,11
UKUPNO	511,29	331,30	321,06	-190,23	-10,24	-37,21	-3,09	100,00

Izvor: Ministarstvo finansija

6.3. Spoljni državni dug

Prema podacima Ministarstva finansija na kraju marta 2025. godine spoljni dug iznosio je 4,13 milijardi eura ili 52,15% BDP-a i u odnosu na kraj prethodne godine zabilježio je smanjenje od 53,73 miliona eura ili 1,28%, usljed izmirenja osme rate kredita za auto-put „Bar – Boljare“ prema kineskoj Exim banci i izmirenja treće rate kredita prema Dojče banci (Deutsche Bank)⁴⁹.

Tokom prvog kvartala tekuće godine došlo je do povlačenja sredstava po osnovu kreditnih aranžmana sa međunarodnim institucijama, u ukupnom iznosu od 15,74 miliona eura, i to:

- Povlačenja sredstava EIB-a u iznosu od 10 miliona eura (za projekat „Rekonstrukcija magistralnih puteva u Crnoj Gori“),
- Povlačenja sredstava IBRD-a u iznosu od 3,48 miliona eura (za projekte „Dekarbonizacija energetskog sektora Crne Gore“, „Reforma poreske administracije“, „Institucionalni razvoj i jačanje poljoprivrede u Crnoj Gori - MIDAS 2“, „Energetska efikasnost u Crnoj Gori - MEEP 2“ i „Integrirani razvoj koridora rijeke Save i Drine uz korišćenje višefaznog programskog pristupa“) i
- Povlačenja sredstava EBRD-a u iznosu od 2,26 miliona eura (za projekte „Rekonstrukcija magistralnih puteva u Crnoj Gori“ i „Unapređenje energetske efikasnosti u obrazovnom sistemu“).

U strukturi spoljnog duga najveće učešće imaju obaveze po osnovu emitovanih euroobveznica (59,03%), dok je kineska Exim banka najveći pojedinačni povjerilac sa 14,61% učešća u spoljnjem dugu (tabela 6.3).

⁴⁹ Ministarstvo finansija Crne Gore je, u martu 2023. godine, zaključilo kreditni aranžman sa Dojče bankom u iznosu od 100 miliona eura, koji je bio namijenjen za finansiranje budžetskih obaveza u toj godini. Preostalo je da se izmire dvije rate (po 20 miliona eura) u septembru tekuće i u martu 2026. godine.

Tabela 6.3

Struktura spoljnog duga Crne Gore na 31. 03. 2025. godine				
Kreditor	Stanje duga	Spoljni dug BDP	Učešće u spoljnjem dugu	Učešće u državnom dugu (4.450,81 mil. eura)
	miliona eura			%
EUROBOND	2.437,76	30,79%	59,03%	54,77%
Kineska EXIM banka ⁵⁰	603,41	7,62%	14,61%	13,56%
DPL 2024	180,00	2,27%	4,36%	4,04%
Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD)	173,37	2,19%	4,20%	3,90%
Sindicirani kredit – PBG 2	157,27	1,99%	3,81%	3,53%
Evropska investiciona banka (EIB) ⁵¹	114,85	1,45%	2,78%	2,58%
Sindicirani kredit - PBG ⁵²	104,29	1,32%	2,53%	2,34%
EBRD	66,34	0,84%	1,61%	1,49%
Razvojna banka Savjeta Evrope	64,39	0,81%	1,56%	1,45%
Evropska komisija ⁵³	60,00	0,76%	1,45%	1,35%
Kreditna banka za obnovu - Njemačka (KfW) ⁵⁴	41,71	0,53%	1,01%	0,94%
Deutsche bank	40,00	0,51%	0,97%	0,90%
Zemlje članice Pariskog kluba kreditora	38,57	0,49%	0,93%	0,87%
BPI France /Soc. Generale - kupovina brodova	17,90	0,23%	0,43%	0,40%
HAPOALIM - oklopna vozila	12,69	0,16%	0,31%	0,29%
Rapid Financing Instrument - MMF	9,29	0,12%	0,22%	0,21%
Međunarodna organizacija za razvoj (IDA)	3,62	0,05%	0,09%	0,08%
IFAD	2,51	0,03%	0,06%	0,06%
Poljski kredit ⁵⁵	1,36	0,02%	0,03%	0,03%
Španski kredit za izgradnju deponije	0,23	0,00%	0,01%	0,01%
Export Development Canada (EDC) ⁵⁶	0,19	0,00%	0,00%	0,00%
Francuski kredit - Natixis ⁵⁷	0,00	0,00%	0,00%	0,00%
UKUPNO	4.129,75	52,15%	100,00%	92,79%

Izvor: Ministarstvo finansija

Po pojedinim ugovorenim kreditnim linijama postoje sredstva koja još uvijek nijesu povučena (tabela 6.4). Ukupan iznos raspoloživih, a nepovučениh sredstava iznosi 338,39 miliona eura, pri čemu se najveći dio odnosi na sredstva BPI France/Soc. Generale (101,41 milion eura), njemačke Kreditne banke za obnovu, KfW (75,50 miliona eura) i Evropske investicione banke (71,70 miliona eura).

⁵⁰ Kredit za izgradnju dijela auto-puta „Bar - Boljare“.

⁵¹ Krediti EIB-a u ukupnom iznosu od 47 miliona eura koje servisiraju javna preduzeća („Monteput“, „Aerodromi CG“ i „Elektroprivreda CG“) ne ulaze u iznos spoljnog duga, već se tretiraju kao garancije.

⁵² Kreditni aranžman sa Sindikatом banaka (OTP, Credit Suisse, CKB i Societe Generale) uz garanciju Svjetske banke vrijedne 80 miliona eura za potrebe finansiranja državnog budžeta.

⁵³ Kredit namijenjen za ograničavanje ekonomskih posljedica pandemije virusa COVID 19 u okviru Programa makrofinansijske podrške, ukupne vrijednosti od 60 miliona eura.

⁵⁴ Kredite od njemačke KfW banke za potrebe vodosnabdijevanja koriste opštine, ali čine dio ino-duga.

⁵⁵ Kredit zaključen sa Vladom Poljske za potrebe Željezničke infrastrukture Crne Gore.

⁵⁶ Kredit za kupovinu tri helikoptera.

⁵⁷ Robni kredit – EPCG.

Tabela 6.4

Struktura spoljnjeg duga Crne Gore i nepovučenih kreditnih sredstava, u 000 000 eura		
Kreditor	Stanje duga na kraju marta 2025. godine	Iznos nepovučenih sredstava ⁵⁸
	miliona eura	
EUROBOND	2.437,76	
Kineska EXIM banka	603,41	
DPL 2024	180,00	
Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD)	173,37	44,70
Sindicirani kredit – PBG 2	157,27	
Evropska investiciona banka (EIB)	114,85	71,70
Sindicirani kredit - PBG	104,29	
EBRD	66,34	16,33
Razvojna banka Savjeta Evrope	64,39	8,50
Evropska Komisija	60,00	
Kreditna banka za obnovu - Njemačka (KFW)	41,71	75,50
Deutsche bank	40,00	
Zemlje članice Pariskog kluba kreditora	38,57	
BPI France /Soc. Generale	17,90	101,41
HAPOALIM - oklopna vozila	12,69	20,25
Rapid Financing Instrument - MMF	9,29	
Međunarodna organizacija za razvoj (IDA)	3,62	
IFAD	2,51	
Poljski kredit	1,36	
Španski kredit za izgradnju deponije	0,23	
Export Development Canada (EDC)	0,19	
Francuski kredit - Natixis	0,00	
UKUPNO	4.129,75	338,39

Izvor: Ministarstvo finansija

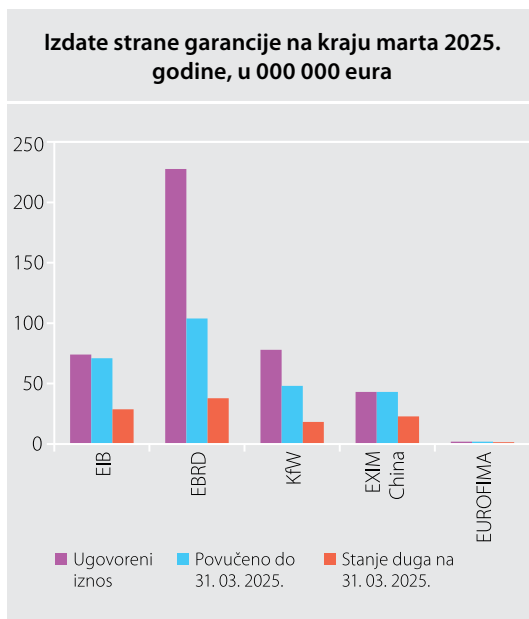
6.4. Izdate državne garancije

Državne garancije na kraju marta 2025. godine iznosile su 125,64 miliona eura i bile su niže u odnosu na kraj prethodne godine za 4,42%, odnosno, učestvovala su sa 1,59% u strukturi BDP-a, što predstavlja smanjenje od 0,13 pp u odnosu na kraj prethodne godine. Ukoliko uključimo izdate državne garancije, državni dug Crne Gore iznosio je 4,58 milijardi eura ili 57,79% BDP-a.

U strukturi ukupno izdatih garancija, strane garancije na kraju marta 2025. godine iznosile su 109,19 miliona eura (grafikon 6.2) i u odnosu na kraj prethodne godine bile su niže za 5,26%, odnosno, učestvovala su sa 1,38% u strukturi BDP-a, što predstavlja smanjenje od 0,13 pp u odnosu na kraj prethodne godine. Kad uključimo strane garancije u iznos spoljnjeg državnog duga, on je iznosio 53,53% BDP-a. Važno je istaći da se pomenuti iznos izdatih stranih garancija odnosi samo na povučena kre-

⁵⁸ Kod stanja duga prikazan iznos povučenih a neotplaćenih sredstava za pojedinog kreditora, po osnovu svih aktivnih kreditnih linija, dok iznos nepovučenih sredstava predstavlja onaj dio sredstava svih kreditnih linija kod određenih kreditora koji nije povučen, pa samim tim i nije dio duga. Može da se javi situacija da je iznos stanja duga veći od nepovučenih sredstava od datog kreditora, u zavisnosti u kojoj je fazi određeni kreditni aranžman i koliko je još sredstava ostalo nepovučeno, a da sa tim istim kreditorom u prethodnom periodu postoji još neka kredtina linija čija su sredstva u potpunosti povučena. Obaveze su one koje stoje u tabeli koje navode stanje duga na kraju perioda.

Grafikon 6.2

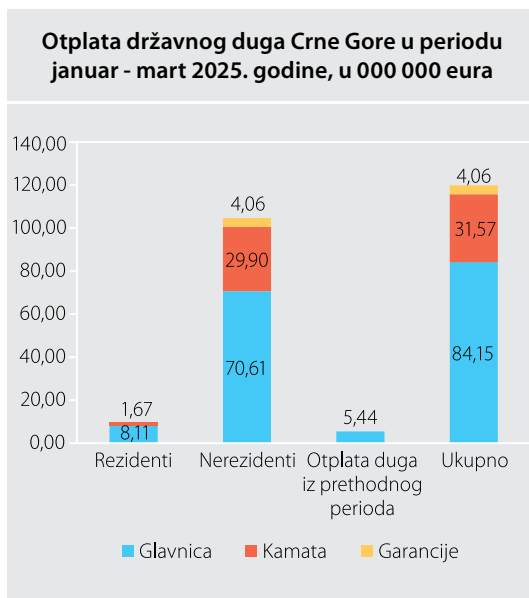
Izvor: Ministarstvo finansija

ditna sredstva, dok se stanje duga prikazano u grafikonu 6.2 odnosi na neotplaćeni dio povučениh kreditnih sredstava za koje su izdate strane garancije. Kada se uzmu u obzir ukupni ugovoreni iznosi kredita, na koje su ugovorene garancije, uključujući i nepovučena sredstva, strane garancije iznose 424,52 miliona eura ili 5,36% BDP-a.

Ukupan iznos domaćih garancija na kraju marta 2025. godine iznosio je 16,45 miliona eura (0,21% BDP-a), pa je unutrašnji dug sa garancijama iznosio 4,26% BDP-a. Od ukupnog iznosa domaćih garancija, 8,97 miliona eura odnosi se na garancije date opštinama za kredite kod više domaćih komercijalnih banaka, za sprovođenje sanacionog plana⁵⁹. Ostatak iznosa domaćih garancija odnosi se na: kredit kod Erste banke i Prve banke za potrebe izmirenja obaveza prema firmi „Strabag AG“, kredit kod Erste banke za potrebe refinansiranja kredita Abu Dabi fonda za razvoj i kredit kod Crnogorske komercijalne banke za opravku vozni sredstava.

6.5. Otplata državnog duga

Grafikon 6.3

Izvor: Ministarstvo finansija

Prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija ukupna otplata državnog duga⁶⁰ tokom prvog kvartala 2025. godine iznosila je 119,79 miliona eura ili 1,51% procijenjenog BDP-a. Od ukupnog iznosa otplate duga najveći dio odnosi se na otplatu glavnice duga rezidentima i nerezidentima, u iznosu od 78,72 miliona eura, dok se na otplatu kamata po osnovu kreditnih aranžmana, rezidentima i nerezidentima odnosi 31,57 miliona eura (grafikon 6.3). Otplata obaveza iz ranijeg perioda iznosila je 5,44 miliona eura, od čega se na otplatu stare devizne štednje odnosilo 0,01 milion eura. Tokom prva tri mjeseca tekuće godine, aktivirane su i plaćene garancije u iznosu od 4,06 miliona eura, po osnovu kreditnog aranžmana Barske i Crnogorske plovidbe sa kineskom Exim bankom.

⁵⁹ Ukupan potpisani iznos garancija za kredite koje koriste opštine za realizaciju sanacionog plana je 34,55 miliona eura.

⁶⁰ Ukupna otplata duga obuhvata otplatu duga po glavnici, otplatu kamata i otplatu garancija, koje dopijevaju u posmatranoj godini, kao i otplatu duga iz prethodnih godina.